

Titel: questions on Hjelmslev's Numerus og Genus, [nominalmorferne] 014-0050

Citation: "questions on Hjelmslev's Numerus og Genus, [nominalmorferne] 014-0050", i *Louis Hjelmslev og hans kreds*, s. 1. Onlineudgave fra Louis Hjelmslev og hans kreds: https://tekster.kb.dk/catalog/lh-texts-kapsel_014-shoot-workidNKS-2757_0000_014_nominalmorferne_0050/facsimile.pdf (tilgået 12. juli 2024)

Anvendt udgave: Louis Hjelmslev og hans kreds

Ophavsret: Materialet kan være ophavsretligt beskyttet, og så må du kun bruge det til personlig brug. Hvis ophavsmanden er død for mere end 70 år siden, er værket fri af ophavsret (public domain), og så kan du bruge værket frit. Hvis der er flere ophavsmænd, gælder den længstlevendes dødsår. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

Spørgsmål og Bemærkninger i Anledning af Hjelmslevs Meddelelse om Genus og Numerus. 29/3 46.

1) Binding : Styrelse : Direktion (hvordan ligger disse Begreber i Forhold til hinanden ?) S. 14 hedder det "Manden bindes af han" skal dette forstås saaledes: naar vi i Dansk har Pron. han (der indeholder et radikaliseret converteret Masc.), forudsætter det, at der i samme eller en anden Næst optræder Ord som Mand, Dreng, Peter Søner eller andre, der hører til den Kategori af Tænsæer, der ved svag pronominal Representation repræsenteres af han, eller at et saadant Tænsæ kan indkatalyseres? Eller vil det blot sige: Naar vi har Ordet Mand, skal dette altid repræsenteres svagt af han? I sidste Tilfælde vilde det formentlig ^{af} ~~de~~ tilvante ^{betegnelser} ~~personer~~ være mere rammende at sige, at Mand styrer Maskulinum Han, og den første Formulering kan vel ikke opretholdes over for det Faktum, at han bruges for Substantiver "og" eller hun"; vi maatte i saa Fald for at finde Ek. paa obligatorisk Funktion vælge hun; men dette bruges ogsaa i Tilf., hvor intet Subst. af Fem. kan indkatalyseres: Hun kuler op osv.

*homonormale
Betydning
for
de
sammenhængende
ord
i
den
sammenhængende
sprogbrug*

Vil det, ikke meget rimeligere i Dansk, at regne med, at han/hun slet ikke indgår Bindingsforhold, men bruges med direkte Hensyn til de betegnede Genstande, lige som Mand, Kvinde osv.? Derved fremtræder den karakteristiske funktionelle Forskel mellem disse Ord og de tilsvarende Pron. i arkaisk Indoeurop., og man faar - som jeg senere skal vise - en langt mere tiltalende Opstilling af Kategoriens Led i Dansk.

demands

Selv med denne Indskænkning af Inventaret synes de funktionelle Forhold at frembyde afgørende Forskelle ved henh. Neutr./Comm. og Sing./Plur/Coll. Plur. i attrib. eller præd. Adj. eller ved anaforisk Pron. ~~ikke~~ forudsætter vist altid ~~en~~ tilsvarende Bøjningsform i det Ord, hvorefter de retter sig (hvis man da ikke som ved ~~han/hun~~ vil opfatte Formerne som direkte knyttet til de betegnede Genstande), medens Nominativ og Commune ikke findes som Bøjningsformer i det Subst., hvorefter Adj./Pron. retter sig. Man her synes at foreligge et obligatorisk grammatisk Styrelsesforhold, saafhængigt af de betegnede Tænsæ: *fy. er ogsaa kendt: Commune slet ikke afhængigt af det betegnede Tænsæ. Substantiv; hvordan muligheden da er ogsaa for et grammatisk.*

Herimod vil Glossematikken vel hævde, at en sådan Konstellation Konfiguration er teoretisk umulig, fordi alle Ledene (vist nok²) kan indgaa Synkretismer; men naar man undersøger de Synkretismer, som forbinder de to store Bogst. (Neutr.:Comm.), synes de at være af anden Art end de andre, idet vi aldrig har en Bøjningsform, der paa een Gang er N. og C., men kun nogle fåe Subst., der baade kan forbindes med en og et (Katalog, Rlysant osv.). (- Sammenfald i Adj. forklares vist med Rette som lydligt betinget, ~~fast~~ Neutrums-t). Det er ikke uden videre indlysende, at dette Forhold funktionelt er identisk med Synkretismen Coll./Plur. i normale Subst. eller ~~3~~Comm./Coll. i fx. Sten : Sten : Stene. - Derimod kan man ikke bortforklare Synkretismen Plur.: Coll., der jo er det normale Tilfælde, og Spørgsmålet er da, ~~hvilket~~ om Singelhedens Princip nødvendigvis forbyder den ovenfor skitserede Opstilling i to K Dimensioner (der vel skulde kunne muliggøre saamlige Synkretismer³). - ~~Men~~ Ifølge denne Opstilling vilde man få et Singularis, defineret som en normal Synkretisme af N/Comm. og et Pluralis, defineret som Synkr. af Coll./Plur. - en saare naturlig og tiltalende ^{Løsning} /3) Tema og Morfer. Hvordan udtrykker man glossematisk de klare Affiniteter, der er mellem visse Temaer og visse Morfer (fx. Personbetegnelser og Commune, henh. Masc./ Fem.) og visse Synkretismer (fx. den totale Numerusynkr. i Ord, der betegner Individuer, som fortrinsvis optræder kollektivt: Mus, Myg, Bør osv.). Det ser ud til, at Synkretismen (næsten) kun forekommer i saadanne Ord, men at Ord af samme Type lige saa ofte adskiller Sing. og Coll./Plur. Rette/Plur/Gaas)..

4) Definition af Betydningskategorier. Betragter Glossematikken det som principielt umuligt at give mere præcise Bestemt semantiske Definitioner af de opstillede Betydningskategorier, fx. af diskret/kompakt over for massiv/punktuel og expansiv/koncentreret ?

5) Til Slut en Rækkehed: Ved hvilket Razonnement kan Glossematikken afgøre, om Former som hos Hansens / Bangs er nogle ere Snegle skal opfattes som Kollektivformer (jf. Kinders) eller som Genitivformer (jf. Hansens Familie osv.).